

भारती विद्यापीठ
स्कूल ऑफ परफॉर्मिंग आर्ट्स, पुणे (भारत)

नृत्य (भरतनाट्यम) अभ्यासक्रम

प्राथमिक परीक्षा

एकूण गुण - ५०

परीक्षेचा कालावधी - १५ मी.

किमान गुण - १८

एकूण तास - ५०

सैद्धांतिक :

एकूण गुण - १५

या अभ्यासक्रमात लेखी परीक्षा घेण्यात येणार नाही. सैद्धांतिक भाग प्रात्यक्षिक परीक्षेच्या वेळी विचारण्यात येईल.

१. नमन श्लोक, अर्थ आणि हस्तक्रिया
२. पादभेद
३. शिरोभेद
४. नाट्यक्रम
५. असंयुक्त हस्त
६. संयुक्त हस्त
७. चतुश्र आणि तीश्र जाती लयीत म्हणणे
८. हस्त प्रचार
९. मंडल भेद

प्रात्यक्षिक :

एकूण गुण - ३५

१. नमस्क्रिया
२. व्यायाम
अडवू - अ. त
आ. नट्ट
इ. मेट्ट
ई. तट्ट कुदितची मेट्ट
उ. गिणतोम ऊ. कुदित मेट्ट ए. विश्रु

भारती विद्यापीठ
स्कूल ऑफ परफॉर्मिंग आर्टस्, पुणे (भारत)

नृत्य (भरतनाट्यम) अभ्यासक्रम

प्रमाणपत्र परीक्षा - भाग १

एकूण गुण - ७५

परीक्षेचा कालावधी - २० मी.

किमान गुण - २७

एकूण तास - ६०

सैद्धांतिक :

एकूण गुण - १५

या अभ्यासक्रमात लेखी परीक्षा घेण्यात येणार नाही. सैद्धांतिक भाग प्रात्यक्षिक परीक्षेच्या वेळी विचारण्यात येईल.

१. दृष्टी भेद
२. ग्रीवा भेद
३. शिरो भेद
४. स्थानक भेद
५. हस्त विनियोग अभिनयासह - पताक ते अर्धचंद्र आणि अंजली ते डोलाहस्त
६. चतुश्र आणि तीश्र जाती तीन लयीत म्हणणे
७. चार प्रमुख शास्त्रीय नृत्य शैलींची नावे - भरतनाट्यम, कथक, मणिपुरी, कथकली.
त्याचबरोबर ओडिसी, मोहिनीअट्टम, कुचीपुडी इत्यादी नृत्य शैली, त्यांचा उगम होण्याचे ठिकाण.

प्रात्यक्षिक :

एकूण गुण - ६०

१. अडवू:
 - अ. शिखर.
 - आ. सरक्का.
 - इ. मंडी.
 - ई. पेरी.
 - उ. जाती.
२. अलारीपू - तीश्र एकम किंवा चतुश्र एकम.

भारती विद्यापीठ
स्कूल ऑफ परफॉर्मिंग आर्ट्स, पुणे (भारत)

नृत्य (भरतनाट्यम) अभ्यासक्रम

प्रमाणपत्र परीक्षा - भाग २

एकूण गुण - १२५

एकूण तास - ६५

सैद्धांतिक :

एकूण गुण - ५०

किमान गुण - १८

परीक्षेचा कालावधी - २ तास

या अभ्यासक्रमासाठी लेखी परीक्षा घेण्यात येईल.

१. भरतनाट्यम - अर्थ, उगमाचे ठिकाण, वैशिष्ट्ये आणि पाच प्रसिद्ध भरतनाट्यम नर्तकांची नावे.
२. स्पष्ट करा.
असंयुक्त हस्त, संयुक्त हस्त, हस्तप्रचार आणि पादभेद, भ्रमरी, उत्प्लवन, स्थानक
३. व्याख्या - अडवू, नृत्त, नृत्य, नाट्य, अभिनय, ताल, मात्रा, लय, आवर्तन
४. शास्त्रीय नृत्य शैलींची नावे आणि त्यांची राज्ये.
५. आपल्या गुरूचे नाव आणि त्यांचे घराणे याबद्दल थोडक्यात लिहा.
६. पात्रप्राण, पात्रलक्षण श्लोक

प्रात्यक्षिक :

एकूण गुण - ७५

किमान गुण - २७

परीक्षेचा कालावधी - २० मी.

१. अडवू -
अ. तट्टीमेट्टी
आ. तरीकित्तौ
२. पुष्पांजली
३. कौतुकम
४. खंड, मिश्र आणि संकीर्ण जाती तीन लयीत म्हणणे.
५. हस्त विनियोग - अराल ते सर्पशीर्ष आणि पुष्पपुट ते शक्त.
६. खालील संकल्पनांचे थोडक्यात स्पष्टीकरण,
अडवू, लय, नृत्त, नृत्य, नाट्य, तीर्माणम, कोरवड, जती.
७. मागील परीक्षांच्या अभ्यासक्रमांवर आधारित प्रश्न विचारले जातील ज्यासाठी प्रात्यक्षिक अभ्यासक्रमातील १० गुण असतील.

भारती विद्यापीठ
स्कूल ऑफ परफॉर्मिंग आर्ट्स, पुणे (भारत)

नृत्य (भरतनाट्यम) अभ्यासक्रम

उच्च प्रमाणपत्र परीक्षा - भाग १

एकूण गुण - २००

एकूण तास - ७०

सैद्धांतिक :

एकूण गुण - ७५

किमान गुण - २७

परीक्षेचा कालावधी - ३ तास

या अभ्यासक्रमासाठी लेखी परीक्षा घेण्यात येईल.

१. भरतनाट्यम - अर्थ, उगमाचे ठिकाण, वैशिष्ट्ये, आणि पाच प्रसिद्ध भरतनाट्यम नर्तकांची नावे.
२. स्पष्ट करा.
शिरोभेद, ग्रीवाभेद, दृष्टीभेद, हस्तप्रचार, चारी (अभिनयदर्पणनुसार)
३. व्याख्या - तांडव, लास्य, अंग, उपांग, प्रत्यंग.
४. टीपा द्या - अभिनय
५. टीपा द्या- चारी, भ्रमरी, उत्प्लवन, स्थानक अभिनयदर्पणनुसार
६. जाती तीन लयीत लिहिणे - तीश्र, चतुश्र.
७. कोणत्याही दोन प्रसिद्ध शास्त्रीय नृत्य कलाकारांबद्दल थोडक्यात लिहा.
८. पात्रप्राण, पात्रलक्षण, नाट्यक्रम श्लोकासहित स्पष्ट करा

प्रात्यक्षिक :

एकूण गुण - १२५

किमान गुण - ४४

परीक्षेचा कालावधी - २५ मी.

१. जतीस्वरम - रूपक ताल.
२. शब्दम किंवा कीर्तनम.
३. चतुश्र एकम तालात पाच जातींपैकी कोणतीही एक जाती तीन लयीत म्हणणे.
४. विनियोग - मृगशीर्ष ते त्रिशूल आणि शंख ते भेरुंड
५. तीर्माणम आणि जतीस्वरमच्या कोरवड हस्तक्रियांच्या सहाय्याने तालात म्हणणे.
६. मागील परीक्षांच्या अभ्यासक्रमांवर आधारित प्रश्न विचारले जातील ज्यासाठी प्रात्यक्षिक अभ्यासक्रमातील २० गुण असतील.

भारती विद्यापीठ
स्कूल ऑफ परफॉर्मिंग आर्ट्स, पुणे (भारत)

नृत्य (भरतनाट्यम) अभ्यासक्रम

उच्च प्रमाणपत्र परीक्षा - भाग २

एकूण गुण - २५०

एकूण तास - ७०

सैद्धांतिक :

एकूण गुण - १००

किमान गुण - ३५

परीक्षेचा कालावधी - ३ तास

या अभ्यासक्रमासाठी लेखी परीक्षा घेण्यात येईल.

१. भरतनाट्यमबद्दल सविस्तर माहिती.
२. मार्गम संकल्पनेची माहिती आणि सर्व रचनांची माहिती.
३. देवदासी परंपरा - माहिती द्या
४. व्याख्या - तीर्माणम, कोरवाइ, जती, पल्लवी, अनुपल्लवी.
५. फरक लिहा - लोकनृत्य, शास्त्रीयनृत्य, सीने नृत्य
६. जाती तीन लयीत लिहिणे - खंड, मिश्र, संकीर्ण.
७. थोडक्यात लिहा.
अडवू, नृत्त, नृत्य, नाट्य.

प्रात्यक्षिक :

एकूण गुण - १५०

किमान गुण - ५३

परीक्षेचा कालावधी - २५ मी.

१. तिल्लाना
२. पदम
३. तिल्लाना कोरवाइ हस्तक्रियांच्या सहाय्याने तालात म्हणणे.
४. पदम ची संचारी सांगणे
५. सात शास्त्रीय नृत्य शैलींची माहिती.
६. कर्नाटकी ताल पद्धतीची माहिती.
७. सप्तताल - माहिती आणि तालात म्हणणे.
८. मागील परीक्षांच्या अभ्यासक्रमांवर आधारित प्रश्न विचारले जातील ज्यासाठी प्रात्यक्षिक अभ्यासक्रमातील २० गुण असतील.

भारती विद्यापीठ
स्कूल ऑफ परफॉर्मिंग आर्ट्स, पुणे (भारत)

नृत्य (भरतनाट्यम) अभ्यासक्रम

पदविका परीक्षा - भाग १

एकूण गुण - ४००

एकूण तास - ७०

सैद्धांतिक :

एकूण गुण - १५० किमान गुण - ३० / प्रश्नपत्र परीक्षेचा कालावधी - ३ तास / प्रश्नपत्र
या अभ्यासक्रमात सैद्धांतिक विषयासाठी दोन लेखी प्रश्नपत्र असतील.

प्रश्नपत्र - १

एकूण गुण - ७५

१. भरतनाट्यम - सविस्तर माहिती, परंपरेचा थोडक्यात इतिहास, शैलीचा विकास आणि त्यात मोलाची भूमिका बजावणाऱ्या कलाकारांची आणि शिक्षण संस्थांची माहिती.
२. अष्टनायिका
३. भरतनाट्यम मधील घराणी आणि त्यांची वैशिष्ट्ये.
४. तालप्राण
५. भारतीय शास्त्रीय नृत्य शैलीची खालील घटकांच्या आधारे माहिती, उगमाचे ठिकाण, नृत्य शैली (एकल / सांगिक), ठळक वैशिष्ट्ये, संगीत पद्धती.

प्रश्नपत्र - २

एकूण गुण - ७५

१. टिपा लिहा.
तांडव आणि लास्य, अंग, प्रत्यंग, उपांग, मात्रा, लय, आवर्तन, करण, अंगहार .
२. अभिनय - व्याख्या आणि त्याच्या चार प्रकारांची माहिती (आंगिक, वाचिक, आहार्य, सात्विक).
३. नायकभेद
४. नाट्यशास्त्रातील सात्विक भाव याविषयी लिहा.
५. अभिनयदर्पणानुसार नाट्योत्पत्तीची कथा

प्रात्यक्षिक :

एकूण गुण - २५०

किमान गुण - १००

परीक्षेचा कालावधी - ३० मी.

आ. रंगमंच सादरीकरण- प्रात्यक्षिक परीक्षेपेक्षा वेगळ्या रचना आवश्यक (२० मिनिटे)

(यात प्रात्यक्षिक परीक्षेव्यतिरिक्त रचनांचा समावेश असावा.)

एकूण गुण - ७५

आ. प्रात्यक्षिक परीक्षा

एकूण गुण - १७५

१. वर्णम - आदी ताल
२. शृंगार पदम
३. कर्नाटक संगीतातील सप्ततालांच्या हस्तक्रिया करणे आणि तीन लयीत म्हणणे.
४. सर्व जाती बीट आणि ऑफ बीट म्हणणे.
५. त कळीवर अडवूचे नटुवंगम तीन लयीत म्हणणे
६. मागील परीक्षांच्या अभ्यासक्रमांवर आधारित प्रश्न विचारले जातील ज्यासाठी प्रात्यक्षिक अभ्यासक्रमातील २० गुण असतील.

भारती विद्यापीठ
स्कूल ऑफ परफॉर्मिंग आर्ट्स, पुणे (भारत)

नृत्य (भरतनाट्यम) अभ्यासक्रम

पदविका परीक्षा - भाग २

एकूण गुण - ४००

एकूण तास - ७०

सैद्धांतिक :

एकूण गुण - १५० किमान गुण - ३० / प्रश्नपत्र परीक्षेचा कालावधी - ३ तास / प्रश्नपत्र

या अभ्यासक्रमात सैद्धांतिक विषयासाठी दोन लेखी प्रश्नपत्र असतील.

प्रश्नपत्र - १

एकूण गुण - ७५

१. भरतनाट्यम इतिहास - दासिअट्टम ते भरतनाट्यम मध्ये पुनरुत्थान काळ, महत्वाचे व्यक्तिमत्व आणि त्यांचे योगदान, वर्तमान काळातील प्रसिद्ध कलाकार.
२. वृत्ती आणि धर्मी - स्पष्ट करा
३. वाक्गेयकारांची माहिती- जयदेव, स्वाती तिरुनाल, पापनासन शिवन, तंजावर बंधू
४. मार्गमची संकल्पना आणि रचनांचा अभ्यास
५. संकल्पना स्पष्ट करा -भाव, विभाव, अनुभाव, स्थायीभाव, संचारी भाव
६. व्याख्या - अभिनय, नृत्त, नृत्य, नाट्य, नर्तन

प्रश्नपत्र - २

एकूण गुण - ७५

१. अभिनयदर्पण मधील पात्रलक्षण, पात्रप्राण, सभालक्षण यांच्या व्याख्या व माहिती.
२. खालील कलाकारांचे योगदान
श्रीमती. बालसरस्वती, श्रीमती. रुख्मिणीदेवी अरुंडेल, श्रीमती. कमला लक्ष्मण.
३. खालील घटकांच्या आधारे कर्नाटक ताल पद्धतीचा अभ्यास,
सप्तताल, पाच जाती आणि जाती भेदामुळे होणारे सप्तताल.
४. हिंदू पुराणशास्त्र (mythology).
५. रचना लिपीबद्ध करणे

प्रात्यक्षिक :

एकूण गुण - २५०

किमान गुण - १००

परीक्षेचा कालावधी - ३० मी.

अ. रंगमंच सादरीकरण (२० मिनिटे) -

एकूण गुण - ७५

(यात प्रात्यक्षिक परीक्षेव्यतिरिक्त रचनांचा समावेश असावा.)

आ. प्रात्यक्षिक परीक्षा

एकूण गुण -- १७५

१. मल्लरी
२. वात्सल्य पद
३. खालीलपैकी कोणत्याही देवतेवर आधारित कीर्तनम,
शिव, मुरुगन, देवी, कृष्ण.
४. सप्ततालांचे जाती आणि गती भेद.
५. श्लोक - देवता हस्त आणि दशावतार हस्त (अभिनय दर्पण)
६. मागील परीक्षांच्या अभ्यासक्रमांवर आधारित प्रश्न विचारले जातील ज्यासाठी प्रात्यक्षिक अभ्यासक्रमातील २० गुण असतील.

भारती विद्यापीठ
स्कूल ऑफ परफॉर्मिंग आर्ट्स, पुणे (भारत)

नृत्य (भरतनाट्यम) अभ्यासक्रम

उच्च पदविका परीक्षा - भाग १

एकूण गुण - ५००

एकूण तास - ८०

सैद्धांतिक :

एकूण गुण - २०० किमान गुण - ४० / प्रश्नपत्र परीक्षेचा कालावधी - ३ तास / प्रश्नपत्र या अभ्यासक्रमात सैद्धांतिक विषयासाठी दोन लेखी प्रश्नपत्र असतील.

प्रश्नपत्र - १

एकूण गुण - १००

१. नाट्यशास्त्र आणि अभिनयदर्पण या ग्रंथांचा अभ्यास.(लेखक, विषय)
२. भरतनाट्यम - संगीत, रंगभूषा, वेशभूषा, आहार्य.
३. भरतनाट्यमचे सौंदर्यशास्त्र, भारतीय सौंदर्यशास्त्रज्ञ - अभिनव गुप्त, भोज
४. खालील भारतीय लोक नृत्यांची, त्यांचे राज्य, आहार्य, सादरीकरणातील तंत्र या आधारे माहिती,
संथाल, लांबडी, गरबा, लावणी, कुम्मी, बिहू, कोरथी

प्रश्नपत्र - २

एकूण गुण - १००

१. नृत्य लेखन पद्धती (शिकलेल्या रचनेचे लेखन.) - लघु, द्रुत, अनुदृत.
२. चरित्र
श्रीमती लीला सामसन, श्रीमती मालविका सरुकै, श्रीमती अलारमेल वल्ली, श्रीमती मृणालिनी साराभाई
३. चोल, नायक, मराठा राजांचे भरतनाट्यमसाठी योगदान
४. संगीत रत्नाकर आणि नृत्त रत्नावली
५. शास्त्र व परंपरा यांचे नाते
६. रस - व्याख्या आणि नवरसांचे स्पष्टीकरण.

प्रात्यक्षिक :

एकूण गुण - ३००

किमान गुण - १२०

परीक्षेचा कालावधी - ४० मी.

अ) रंगमंच सादरीकरण (३० मिनिटे)

एकूण गुण - १००

(यात प्रात्यक्षिक परीक्षेव्यतिरिक्त रचनांचा समावेश असावा.)

आ) प्रात्यक्षिक परीक्षा

एकूण गुण - २००

१. अलारीपू - खंड, मिश्र, संकीर्ण यापैकी कोणत्याही एका चापू तालात.
२. जतीस्वरम - रूपक ताल व्यतिरिक्त कोणत्याही तालात.
३. वात्सल्य पदम.
४. नटुवांगम (त कळीवर): अलारीपू (तीश्र किंवा चतुश्र) आणि जतीस्वरम (रूपक ताल) आणि गायन.
५. विनियोग श्लोक - शीर, ग्रीवा, आणि दृष्टी.
६. संरचना - जतिस्वरमचा तीर्माणम / कोरवई
७. मागील परीक्षांच्या अभ्यासक्रमांवर आधारित प्रश्न विचारले जातील ज्यासाठी प्रात्यक्षिक अभ्यासक्रमातील २० गुण असतील.

भारती विद्यापीठ
स्कूल ऑफ परफॉर्मिंग आर्ट्स, पुणे (भारत)

नृत्य (भरतनाट्यम) अभ्यासक्रम

उच्च पदविका परीक्षा - भाग २

एकूण गुण - ५००

एकूण तास - ८०

सैद्धांतिक :

एकूण गुण - २०० किमान गुण - ४० / प्रश्नपत्र परीक्षेचा कालावधी - ३ तास / प्रश्नपत्र या अभ्यासक्रमात सैद्धांतिक विषयासाठी दोन लेखी प्रश्नपत्र असतील.

प्रश्नपत्र - १

एकूण गुण - १००

१. अष्टनायिका - संकल्पना (अवस्थाभेदांवर आधारित)
२. नायक भेद
३. तालाचे दशप्राण
४. टिप लिहा,
 - अ. चार वृत्ती - भारती, सात्वती, आरभटी, कैशिकी.
 - आ. नाट्यशास्त्रातील दशरूपक
 - इ. लास्यांग
५. नृत्य समीक्षा - समीक्षेची तत्वे, प्रकार, चांगली समीक्षा, एका नृत्य कार्यक्रमाची रसग्रहणात्मक समीक्षा लिहिणे.
६. पं. उदयशंकर यांचे नृत्यातील योगदान

प्रश्नपत्र - २

एकूण गुण - १००

१. नृत्य संरचना
२. भारतीय नृत्य संरचनेतील पिंडीबंध संकल्पना
३. पाश्चात्य कोरिओग्राफी संकल्पना (तत्व आणि उद्दिष्ट्ये)
४. लघु निबंध,
 - नृत्य - नाट्य शैली, पाश्चिमात्य बॅले (Ballet), आधुनिक नृत्य
५. गुरुशिष्य परंपरेचे महत्व
६. आदर्श शिष्याचे गुण

प्रात्यक्षिक :

एकूण गुण - ३००

किमान गुण - १२०

परीक्षेचा कालावधी - ४० मी.

अ) मंच प्रदर्शन (३० मिनिटे)

एकूण गुण - १००

(यात प्रात्यक्षिक परीक्षेव्यतिरिक्त रचनांचा समावेश असावा.)

आ) प्रात्यक्षिक परीक्षा

एकूण गुण - २००

१. मिश्र चापू तालात तिल्लाना
२. अष्टपदी
३. भक्ती पदम किंवा भजन (कोणत्याही भारतीय भाषेतील आणि कर्नाटकी संगीतात निबद्ध)
४. नटुवांगम (त कळीवर): वर्णम आणि तिल्लाना (आदिताल) आणि गायन.
५. नृत्यसंरचना आणि परीक्षकांनी दिलेल्या गीताच्या ओळीवर सादरीकरण (अभिनय आणि नृत्त) नृत्यसंरचनेसाठी दिलेली वेळ - ३० मी. प्रत्येकासाठी.
६. मागील परीक्षांच्या अभ्यासक्रमांवर आधारित प्रश्न विचारले जातील ज्यासाठी प्रात्यक्षिक अभ्यासक्रमातील ५० गुण असतील.